

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město
tel. 257 042 094, ID datové schránky: qr9ab9x,
e-mail: arbitr@finarbitr.cz,
www.financniarbitr.cz

Evidenční číslo: FA/12742/2016
Spisová značka (uvádějte vždy v korespondenci): FA/PS/646/2015

N á l e z

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 17. 9. 2015 podle § 8 zákona o finančním arbitrovi o návrhu navrhovatele ■ (dále jen „Navrhovatel“), proti instituci Fio banka, a.s., IČO 61858374, se sídlem V Celnici 1028/10, 117 21 Praha 1, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, spisová značka B 2704 (dále jen „Instituce“), vedeném podle § 24 zákona o finančním arbitrovi podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), o náhradu nemajetkové újmy ve výši 1.714.000 Kč, takto:

Návrh se podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.

O d ů v o d n ě n í :

1. Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Navrhovatel se domáhá náhrady nemajetkové újmy, kterou mu Instituce způsobila v souvislosti s blokadí peněžních prostředků na platebním účtu, který pro něho Instituce vede, protože blokadí provedla neoprávněně.

Finanční arbitr ze shromážděných podkladů zjistil, že Navrhovatel uzavřel s Institucí dne 6. 10. 2011 Smlouvu o běžném účtu (dále jen „Smlouva o účtu“), na základě které mu Instituce zřídila běžný účet č. ■ (dále jen „Účet“).

Smlouva o účtu označuje ve svém čl. II odst. 2 za svou součást Obchodní podmínky pro zřízení a vedení účtů, v tomto případě platné a účinné od 1. 9. 2010 (dále jen „Podmínky vedení účtů z 1. 9. 2010“). Navrhovatel podpisem Smlouvy o účtu současně potvrdil, že Podmínky vedení účtů z 1. 9. 2010 převzal, seznámil se s nimi, bez výhrad s nimi souhlasí a zavazuje se je dodržovat.

Podle čl. I odst. 1 Smlouvy o účtu se Instituce zavázala zřídit a vést Navrhovateli běžný účet, v tomto případě Účet. Podle čl. XIII. „Platební styk a zúčtování“, odst. 2 Podmínek vedení účtů z 1. 9. 2010 se Instituce zavázala přijímat v souladu s Podmínkami vedení účtů z 1. 9. 2010 na Účet vklady a platby v měně Účtu a uskutečňovat z něho v této měně výplaty a platby, pokud to vyplývá z uzavřené smlouvy. Ve Smlouvě o účtu si strany sporu v čl. XVIII „Některé informace o platebních službách“, odst. 4 Podmínek vedení účtů z 1. 9. 2010 sjednaly, že předmětem smluv, na základě kterých se poskytují platební služby, je zejména vedení běžného (platebního) účtu, provádění platebního styku, a dále případně elektronická správa běžného (platebního) účtu (internetbanking) a možnost vydání platební karty.

Smlouva o účtu byla do 31. 12. 2013 smlouvou o běžném účtu ve smyslu § 708 an. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, resp. ve znění účinném do 31. 12. 2013, a od 1. 1. 2014 je smlouvou o účtu podle § 2662 an. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“).

Současně je Smlouva o účtu rámcovou smlouvou o platebních službách podle § 74 odst. 1 písm. a) zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o platebním styku“), neboť Instituce se zavázala provádět pro Navrhovatele platební transakce ve smlouvě předem neurčené. Smluvní vztah mezi Navrhovatelem a Institucí je vztahem mezi uživatelem platebních služeb a poskytovatelem platebních služeb.

Dále pak, Účet je platebním účtem ve smyslu § 2 odst. 1 písm. b) zákona o platebním styku, neboť slouží k provádění platebních transakcí podle § 2 odst. 1 písm. a) zákona o platebním styku bez dispozičních omezení, tj. ke vkladům na platební účet, výběrům z platebního účtu a převodům.

Podle § 74 odst. 2 zákona o platebním styku může rámcová smlouva o platebních službách stanovit podmínky pro vedení platebního účtu. Podstatou smlouvy o platebních službách je provádění platebních transakcí [§ 2 odst. 1 písm. a) zákona o platebním styku], přičemž platební transakce jsou zpravidla současně platebními službami [§ 3 odst. 1 písm. a), b), c), d) a f) zákona o platebním styku]. Platební účet tak v tomto smyslu slouží k provádění platebních transakcí (a tudíž také k poskytování platebních služeb), což je jeho hlavním (resp. jediným) definičním znakem.

Úkony poskytovatele platebních služeb, které se platebního účtu bezprostředně týkají, tak mají s poskytováním platebních služeb natolik úzkou souvislost, že pokud z nich vznikne spor, je dána příslušnost finančního arbitra o nich rozhodnout. Vedení platebního účtu proto, ač není samo o sobě platební službou, je s poskytováním platebních služeb natolik úzce spojeno, že spor z vedení platebního účtu je sporem při poskytování platebních služeb.

Má-li vedení platebního účtu současně za následek nemožnost provádění platebních transakcí a tudíž platebních služeb, je zde i přímý vztah předmětu sporu k samotným platebním službám. V takovém případě se tedy jedná o spor mezi uživatelem platebních služeb, v tomto případě současně spotřebitelem, a poskytovatelem platebních služeb při poskytování platebních služeb podle § 1 odst. 1 písm. a) zákona o finančním arbitrovi.

Podmínky vedení účtů z 1. 9. 2010 ve svém čl. I „Předmět úpravy“, odst. 4 stanoví: „*Banka (tedy Instituce – pozn. finančního arbitra) je oprávněna navrhnout klientovi (tedy Navrhovateli – pozn. finančního arbitra) změnu smlouvy, na základě které provádí klient platební styk (např. smlouva o běžném účtu nebo Fio konto), a těchto obchodních podmínek (včetně Ceníku), (dále také „návrh na změnu smlouvy“). Návrh na změnu smlouvy se klientovi poskytuje alespoň 2 měsíce před předpokládanou účinností změny smlouvy, a to prostřednictvím internetbankingu, pokud ho má klient zřízen, nebo se klientovi poskytne osobně na úřadovně banky, která mu vede*

účet. Návrh na změnu smlouvy se stává pro klienta závazný, jestliže byl návrh poskytnut klientovi způsobem a ve lhůtě podle předchozí věty, klient návrh na změnu smlouvy neodmítl, ačkoli byl o tom v souvislosti s návrhem poučen a smlouvu nevypověděl, ačkoli byl o tom v souvislosti s návrhem poučen.“

Podle § 94 odst. 1 zákona o platebním styku „[n]avrhuje-li poskytovatel uživateli změnu rámcové smlouvy, musí tak učinit na trvalém nosiči dat způsobem uvedeným v § 80 odst. 1 nejpozději 2 měsíce přede dnem, kdy má podle návrhu změna rámcové smlouvy nabýt účinnosti.“ Podle § 80 odst. 1 zákona o platebním styku „[t]yto informace musí být uživateli poskytnuty určité a srozumitelně v úředním jazyce státu, v němž je platební služba nabízena, nebo v jazyce, na kterém se strany dohodnou.“ Trvalým nosičem dat je podle § 1 odst. 3 písm. i) zákona o platebním styku „[j]akýkoli předmět, který umožňuje uživateli uchování informací určených jemu osobně tak, aby mohly být využívány po dobu přiměřenou účelu těchto informací, a který umožňuje reprodukci těchto informací v nezměněné podobě.“ Podle § 94 odst. 3 zákona o platebním styku „[b]ylo-li to dohodnuto, platí, že uživatel návrh na změnu rámcové smlouvy přijal, jestliže a) poskytovatel navrhl změnu rámcové smlouvy nejpozději 2 měsíce přede dnem, kdy má změna nabýt účinnosti, b) uživatel návrh na změnu rámcové smlouvy neodmítl, c) poskytovatel v návrhu na změnu rámcové smlouvy uživatele o tomto důsledku informoval, d) poskytovatel v návrhu na změnu rámcové smlouvy informoval uživatele o jeho právu vypovědět rámcovou smlouvu podle odstavce 4.“ Podle § 94 odst. 4 zákona o platebním styku „[j]estliže uživatel návrh na změnu rámcové smlouvy v případě uvedeném v odstavci 3 odmítne, má právo rámcovou smlouvu přede dnem, kdy má změna nabýt účinnosti, bezúplatně a s okamžitou účinností vypovědět.“

Instituce předložila finančnímu arbitrovi přehled a obsah zpráv, které zobrazila Navrhovateli v internetovém bankovníctví. Finanční arbitr zjistil, že Instituce v souladu s § 94 zákona o platebním styku a v jeho rámci s čl. I. „Předmět úpravy“, odst. 4 Podmínek vedení účtů z 1. 9. 2010 navrhla dne 4. 11. 2013 Navrhovateli změnu Podmínek vedení účtů z 1. 9. 2010 s účinností od 6. 1. 2014. Z podkladů, které finanční arbitr shromáždil, nezjistil, že by Navrhovatel tento návrh odmítl. Finanční arbitr proto pro účely tohoto řízení považuje za součást Smlouvy o účtu Obchodní podmínky pro zřizování a vedení účtů účinné od 6. 1. 2014 (dále též „Podmínky vedení účtů z 6. 1. 2014“).

Podmínky vedení účtů z 6. 1. 2014 ve svém čl. I. „Předmět úpravy“, odst. 4 stanoví: „Banka je oprávněna navrhnout klientovi změnu smlouvy, na základě které provádí klient platební styk (např. smlouva o běžném účtu nebo o účtu Fio konto), a těchto obchodních podmínek (včetně Ceníku), (dále také „návrh na změnu smlouvy“). Návrh na změnu smlouvy se klientovi poskytuje alespoň 2 měsíce před navrženou účinností změny smlouvy, a to prostřednictvím internetbankingu, pokud ho má klient zřízený, nebo na jiném trvalém nosiči dat, anebo osobně na pobočce banky, která klientovi vede účet. Platí (smluvní strany se tak dohodly), že klient návrh na změnu smlouvy přijal, jestliže (i) byl návrh poskytnut klientovi způsobem a ve lhůtě podle předchozí věty, (ii) klient návrh na změnu smlouvy neodmítl, (iii) banka o tomto důsledku klienta v návrhu informovala a (iv) banka v návrhu na změnu smlouvy informovala klienta o jeho právu bezúplatně a s okamžitou účinností vypovědět smlouvu přede dnem, kdy má navrhovaná změna nabýt účinnosti, pokud klient takový návrh odmítne. Pokud klient návrh na změnu smlouvy odmítne, má právo smlouvu přede dnem, kdy má změna smlouvy nabýt účinnosti, bezúplatně a s okamžitou účinností vypovědět.“

Finanční arbitr z přehledu a obsahu zpráv, které Instituce zobrazila Navrhovateli v internetovém bankovníctví, dále zjistil, že Instituce v souladu s § 94 zákona o platebním styku a v jeho rámci s čl. I. „Předmět úpravy“, odst. 4 Podmínek vedení účtů z 6. 1. 2014 navrhla dne 31. 3. 2014 Navrhovateli změnu Podmínek vedení účtů z 6. 1. 2014 s účinností od 2. 6. 2014. Z podkladů, které

finanční arbitr shromáždil, nezjistil, že by Navrhovatel tento návrh odmítl. Finanční arbitr proto pro účely tohoto řízení považuje za součást Smlouvy o účtu Obchodní podmínky pro zřizování a vedení účtů účinné od 2. 6. 2014 (dále též „Podmínky vedení účtů“).

Součástí Smlouvy o účtu tedy byly od 6. 10. 2011 do 5. 1. 2014 Podmínky vedení účtů z 1. 9. 2010, od 6. 1. 2014 do 1. 6. 2014 Podmínky vedení účtů z 6. 1. 2014 a od 2. 6. 2014 Podmínky vedení účtů.

Ze shromážděných podkladů finanční arbitr nezjistil, že by Navrhovatel při uzavírání Smlouvy o účtu nebo v rámci svých práv a povinností ze Smlouvy o účtu vyplývajících vystupoval jinak než jako spotřebitel, tj. jako člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná. Finanční arbitr považuje Navrhovatele za spotřebitele ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 419 občanského zákoníku.

K rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je finanční arbitr příslušný, neboť se jedná o spor mezi spotřebitelem a poskytovatelem platebních služeb při poskytování platebních služeb ve smyslu § 1 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 3 odst. 1 a 2 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), dána pravomoc českého soudu.

4. Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že dne 21. 11. 2014 (tj. v pátek) asi v 18:00 hod. při snaze vybrat peníze z bankomatu na nákup potravin zjistil, že z Účtu nemůže peníze vybrat a že disponibilní zůstatek Účtu je 0 Kč, přestože na Účtu měl mít 11.360,62 Kč, a téhož dne v 15:00 hod. mu Instituce jiný výběr hotovosti ještě umožnila.

Navrhovatel tvrdí, že problém začal řešit neprodleně nejdříve prostřednictvím internetového bankovníctví, neboť v pátek večer, kdy se o výběr pokoušel, nemohl jít nic řešit do pobočky Instituce; Navrhovatel zaslal Instituci dotaz, proč Účet zablokovala, Instituce mu však odpověděla až po odblokování Účtu.

Navrhovatel tvrdí, že hned dne 24. 11. 2014 (tj. v pondělí) sháněl informace o tom, proč Instituce Účet zablokovala, ale dozvěděl se to až dne 25. 11. 2014 asi v 11:00 hod., kdy jeho bratr ■ otevřel dopis od ■ (dále jen „■“), který obsahoval Exekuční příkaz znějící na jeho jméno; Navrhovatel a jeho bratr se proto dne 26. 11. 2014 obrátili na ■, která Exekuční příkaz téhož dne zrušila.

Navrhovatel tvrdí, že ho Instituce dne 27. 11. 2014 v 15:10 hod. zprávou v internetovém bankovníctví informovala, že Účet odblokovala, tedy k odblokování Účtu došlo po 7 dnech od zjištění blokace, avšak výhradně vlastní iniciativou a pátráním Navrhovatele.

Navrhovatel tvrdí, že bez jeho vlastního řešení problému by k odblokování nedošlo a že se po dobu blokace Účtu vůbec nemohl věnovat svému podnikání; Navrhovatel působí jako investiční a hypoteční specialista a jako makléř a manažer týmu realitní kanceláře ■. Navrhovatel tvrdí, že mu Instituce po dobu blokace Účtu nevydala ani dvojnásobek životního minima jednotlivce.

Navrhovatel namítá, že Instituce neprovedla formální kontrolu Exekučního příkazu, přestože ve svém dopise ze dne 19. 3. 2015 Instituce tvrdí, že je to právě pouze formální kontrola, kterou ve vztahu k exekučním příkazům může provádět.

Navrhovatel tvrdí, že Instituce hrubým způsobem porušila svou povinnost starat se o svěřený majetek s péčí řádného hospodáře, což sama uznala ve své zprávě ze dne 14. 1. 2015 tím, že Navrhovatele vyzvala k vyčíslení škody; vyčíslení škody však v oblasti podnikání Navrhovatele není možné, neboť Navrhovatel nemůže prokázat, kolik a jakých obchodů by uzavřel, kdyby se místo vyřizování blokace Účtu staral o svoje obchody.

Navrhovatel argumentuje, že je proto potřeba použít § 2971 občanského zákoníku upravujícího náhradu nemajetkové újmy, podle kterého odůvodňují-li to zvláštní okolnosti, za nichž škůdce způsobil újmu protiprávním činem, zejména porušil-li z hrubé nedbalosti důležitou právní povinnost, anebo způsobil-li újmu úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvláště zavrženíhodné, nahradí škůdce též nemajetkovou újmu každému, kdo způsobenou újmu důvodně pociťuje jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit. Navrhovatel tvrdí, že při stanovení výše náhrady je potřeba použít úvahu vycházející z objektivně zjištěného stavu, v tomto případě poškození nemateriální oblasti poškozeného v závislosti na intenzitě dopadu škodného jednání do vědomí poškozeného, z porušení zákona, z konkrétních podmínek, za nichž k němu došlo, z možností škůdce porušení zákona předejít, recidivity jednání (neboť Instituce svou povinnost porušila opakovaně, jak ukazuje nález finančního arbitra sp. zn. FA/PS/181/2014), všech ostatních přitěžujících okolností, chování škůdce při smírném řešení náhrady újmy, z požadavků spravedlnosti atd.

Navrhovatel v návrhu podaném původně čtyřmi navrhovateli (Navrhovatelem, ■, ■ a ■) tvrdí, že navrhovatelé podnikají jako rodina ve sdružení založeném podle § 829 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, resp. ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „zákon č. 40/1964 Sb.“); z tohoto podnikání jim zůstaly dluhy, které hradí mimo jiné i z prostředků, které chodí na Účet. Navrhovatel dále tvrdí, že z Účtu hradí i běžné platby všech navrhovatelů. Navrhovatel tvrdí, že peníze přicházející na Účet je tak nutné považovat za společné peníze všech navrhovatelů, a protože nemají jiné finanční rezervy, blokace Účtu je velmi zasáhla a způsobila jim značný stres a pocit neštěstí, stejně jako následný postup Instituce, která se za chybu nejprve omluvila a vyzvala Navrhovatele k vyčíslení škody, poté však škodu odmítla uhradit proto, že Navrhovatel její výši neprokázal. Navrhovatel tvrdí, že jde o závažné narušení jeho nemateriální oblasti, neboť blokace pro něj znamenala ohrožení dlouholeté snahy Navrhovatele a členů jeho rodiny o překonání nepříznivého stavu, který si sami nezavinili, a současně znamenala ohrožení jejich životních jistot na dlouhou dobu do budoucna. Navrhovatel považuje jednání Instituce za výsměch svým právům.

Navrhovatel dále tvrdí, že povinnost spravovat svěřený majetek s péčí řádného hospodáře je hlavní a nejdůležitější povinností Instituce; přesto Instituce připustila, aby došlo k neoprávněnému zásahu třetí osoby do majetku svěřeného jí Navrhovatelem, a to opakovaně, přičemž ani za více než rok po prvním pochybení nepřijala taková opatření, která by vyloučila selhání lidského faktoru. Navrhovatel tvrdí, že by Instituce měla používat takový počítačový program, který by umožnil blokaci účtu na základě exekučního příkazu jen v tom případě, že budou do zadání blokace účtu opsány všechny rozhodující údaje z exekučního příkazu, tedy jméno, příjmení, bydliště, datum narození, příp. rodné číslo povinného, neboť pak by k neoprávněnému zásahu způsobenému nepozorností příslušného pracovníka nedošlo. Navrhovatel tvrdí, že Instituce má navíc vytvořeny personální předpoklady pro to, aby k porušování jejich povinností nedocházelo. Navrhovatel dále tvrdí, že opakované porušení řádné péče ze strany Instituce ohrožuje dobrou pověst nejen její, ale i ostatních subjektů podnikajících ve stejné oblasti a pověst státu jako garanta zákonnosti, demokracie a úcty k právům a svobodám člověka v případě, že jednání Instituce nebude řádně potrestáno.

Navrhovatel argumentuje, že porušení povinnosti pečovat o svěřený majetek s péčí řádného hospodáře je u subjektu, jehož podnikání je založeno na shromažďování cizího majetku, vždy nejen hrubým, ale velmi hrubým porušením povinnosti ve smyslu § 2971 občanského zákoníku; protože tak Instituce činila opakovaně, jde dokonce o vyšší stupeň porušení zákona a lze hovořit o nepřímém úmyslu ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku, neboť Instituce věděla, že k takovému stavu může dojít, ale nepodnikla nic, aby tomu zabránila (byla s tím srozuměna). Navrhovatel tvrdí, že lze-li jednání Instituce označit za úmyslné, pak naplňuje i znaky hrubé nedbalosti, neboť úmysl je nebezpečnější forma jednání, a argumentuje, že dokladem o úmyslném porušení povinnosti je i vyjádření Instituce, že nehodlá provést úpravy svého programového vybavení. Navrhovatel dále tvrdí, že Instituce nadřazuje své peníze nad práva svých klientů, což představuje zvláště zavrženíhodnou pohnutku, neboť stát je založen na úctě k právům a svobodám člověka a ochrana člověka je penězům nadřazena.

Navrhovatel tvrdí, že Instituce blokadou Účtu porušila jeho základní lidské právo vlastnit majetek ve smyslu čl. 11 Listiny základních práv a svobod, vyhlášené usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky (dále jen „Listina“), neboť blokadou Účtu představuje nucené omezení vlastnického práva; současně porušila ustanovení § 3 odst. 2 písm. e) občanského zákoníku, podle kterého vlastnické právo je chráněno zákonem a jen zákon může stanovit, jak vlastnické právo vzniká a zaniká. Navrhovatel tvrdí, že vlastnické právo se podle § 979 an. občanského zákoníku skládá ze čtyř práv, tj. práva vlastnit, užívat, nakládat a požívat užitky, přičemž Instituce porušila právo Navrhovatele nakládat se svým majetkem.

Navrhovatel tvrdí, že Instituce se ve vyjádření k návrhu snaží zlehčit nebezpečnost porušení svých povinností, když poukazuje na to, že chyby se dopustil její zaměstnanec, a že Instituce zpochybňuje naplnění podmínek vzniku nároku na náhradu nemajetkové újmy, když tvrdí, že nepochybně z hrubé nedbalosti a že za chybu mohou exekutoři, současně však připouští, že jde o očekávatelnou chybu způsobenou dočasnou nepozorností. Navrhovatel souhlasí s tvrzením Instituce, že jeho požadavek na náhradu nemajetkové újmy je účelový, a argumentuje, že každé lidské jednání obecně má nějaký účel.

Navrhovatel dále tvrdí, že Instituce ve svých vyjádřeních nijak nevyvrátila, že porušení kteréhokoliv ze základních lidských práv je stejně závažným porušením právní povinnosti jako usmrcení člověka, poškození jeho zdraví, zničení nenahraditelného originálu apod. Navrhovatel současně argumentuje, že podle § 2 odst. 1 občanského zákoníku platí, že každé ustanovení soukromého práva lze vykládat jenom ve shodě s Listinou, a odkazuje na čl. 1 Listiny, podle kterého jsou lidé svobodní a rovni v důstojnosti i v právech, který by v případě, že by Instituce měla právo nehradit nemajetkovou újmu (a tudíž by měla právo nebýt potrestána za porušení zákona), byl porušen, neboť by pak Instituce měla právo, které ostatní lidé nemají; stejně by byl porušen § 3 odst. 2 písm. f) občanského zákoníku, podle kterého nikomu nelze odepřít, co mu po právu náleží. Navrhovatel argumentuje, že Instituce způsobila újmu na jeho přirozeném právu, když porušila ustanovení obsažená v části první občanského zákoníku. Navrhovatel tvrdí, že z preambule Listiny, konkrétně z návětí „uznávajíc neporušitelnost přirozených práv člověka, práv občana a svrchovanost zákona“, vyplývá, že přirozenými právy jsou všechna práva obsažená v Listině, tedy i právo vlastnit majetek; Instituce proto za nemajetkovou újmu odpovídá také podle § 2956 občanského zákoníku.

Navrhovatel dále tvrdí, že Instituce vzbuzuje u svých klientů pocit nejistoty a nedůvěry nejen ve vztahu k sobě, ale obecně k celému bankovnímu sektoru a také vůči státu, neboť stát v zájmu omezování možností legalizovat výnosy z trestné činnosti omezuje hotovostní styk, čímž nutí

subjekty k tomu, aby ukládaly peníze do bank; Instituce jako banka však není schopna ani ochotna učinit vše, aby majetek klientů ochránila proti neoprávněným zásahům, když sama přiznává, že přijala opatření, která riziko pochybení při zadávání blokad účtů pouze minimalizují; Instituce však není ochotna investovat peněžní prostředky do takového programového vybavení, které by takové pochybení vyloučilo. Navrhovatel argumentuje, že úmysl Instituce spočívá právě v tom, že Instituce nepřijala opatření, která by vyloučila pochybení jejího zaměstnance způsobené dočasnou nepozorností.

Navrhovatel tvrdí, že Instituce neplní ani svou povinnost podle § 2902 občanského zákoníku, podle kterého kdo porušil právní povinnost, nebo kdo může a má vědět, že ji poruší, oznámí to bez zbytečného odkladu osobě, které z toho může újma vzniknout, a upozorní ji na možné následky, neboť v důsledku nedostatečných opatření přijatých k zabránění neoprávněné blokace Instituce může a má vědět, že může porušit vlastnické právo svých klientů, a přesto je na to neupozorňuje.

Navrhovatel tvrdí, že příčinná souvislost mezi porušením povinností Instituce a vznikem nemajetkové újmy je dána jeho tvrzením, že mu toto porušení způsobilo duševní útrapy ve smyslu § 2956 občanského zákoníku a že je považuje za osobní neštěstí ve smyslu § 2971 občanského zákoníku.

Navrhovatel v návrhu tvrdil, že pro stanovení výše náhrady je potřeba vycházet z nějaké základní sazby odrážející nejnižší částku náhrady, za kterou považoval částku 25.000 Kč pro každého poškozeného, celkem 100.000 Kč; v tomto případě by ale celou takto stanovenou náhradu nemajetkové újmy Instituce mohla podle § 257 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, přenést (s přihlédnutím k výdělkům v bankovníctví) na zaměstnance, který Účet zablokoval, neboť ten Instituci odpovídá za škodu do výše 4,5 násobku průměrného měsíčního výdělku; tato částka by tak pro Instituci nepředstavovala žádný postih a současně by nedošlo k náhradě ve smyslu § 2971 občanského zákoníku, neboť slovo „nahradit“ znamená, že náhradu poskytne Instituce ze svých prostředků tak, aby se její majetek o poskytnutou náhradu zmenšil. Navrhovatel současně tvrdil, že Instituce navíc porušila svou povinnost vykompenzovat negativní důsledky způsobené porušením její povinnosti pečovat o svěřený majetek s péčí řádného hospodáře, které se přímo vysmála; protože toto jednání má ještě závažnější důsledky, než samotné porušení povinnosti péče, je potřeba vyšší náhrady v celkové výši 150.000 Kč; i tuto částku však může Instituci nahradit její zaměstnanec, který Navrhovateli náhradu odmítl vyplatit. S přihlédnutím k dalším okolnostem, tedy nepřijetí technických opatření k zabránění neoprávněných blokad a opakovanému porušení povinností považoval Navrhovatel náhradu ve výši 300.000 Kč za náhradu přiměřenou míře nebezpečnosti jednání Instituce, neboť částka náhrady by měla být podstatně vyšší než částka, kterou může Instituce celou nebo z velké části uplatnit vůči svému zaměstnanci, a v tomto případě je částka 300.000 Kč dvojnásobkem takové částky. Protože však, jak tvrdil Navrhovatel, Instituce svým jednáním přímo ohrozila základní principy výstavby a fungování České republiky uvedené v čl. 1 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, když se v podstatě vysmála nejen státem deklarované demokratičnosti jeho zřízení a fungování, ale i zákonitosti a v neposlední řadě i státem deklarované účtě k právům a svobodám člověka, požadoval Navrhovatel další náhradu v celkové výši 300.000 Kč s tím, že v tomto konkrétním případě jde jen zanedbatelnou částku. Navrhovatel tvrdil, že celková výše náhrady by měla činit 1.300.000 Kč, přičemž částku až do výše 400.000 Kč může Instituce požadovat jako náhradu škody po svých zaměstnancích a zbývajících 900.000 Kč nelze považovat za nepřiměřeně vysoký postih. Navrhovatel tvrdil, že otázka míry obohacení poškozených by v tomto případě neměla hrát žádnou roli, neboť podle zákona je nutné odškodnit každé jednání, které v poškozených vyvolává pocit osobního neštěstí a které nelze odčinit jinak. Navrhovatel tvrdil, že tato náhrada by

měla být rozdělena tak, že každému poškozenému připadne 325.000 Kč. Navrhovatel tvrdil, že považuje za osobní neštěstí, že Instituce ohrozila životní jistoty nejen jeho, ale i členů jeho rodiny, přičemž síla neštěstí za poškození práv členů rodiny se za každého jednotlivého člena rodiny zvyšuje stejnou měrou, jakou působí porušení jeho vlastních práv; míra jeho neštěstí se tak rovná čtyřnásobku míry, kterou by Navrhovatel pociťoval, kdyby se porušení práv dotýkalo jen jeho osobně, a Navrhovatel proto požadoval náhradu nemajetkové újmy ve výši 1.300.000 Kč.

K výzvě finančního arbitra o upřesnění a doložení nároků, které Navrhovatel v řízení uplatňuje, Navrhovatel tvrdí, že pro stanovení výše náhrady je potřeba vycházet z nějaké základní sazby odrážející nejnižší částku náhrady, za kterou považuje částku 35.000 Kč, kterou odvozuje od sazby 20.000 Kč jako sazby za jeden rok nepřiměřené délky soudního řízení, která byla rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 19. 9. 2012, č.j. 28 Co 249/2013-69, přiznána ■, zástupci Navrhovatele, v řízení vedeném proti České republice – Ministerstvu spravedlnosti. Navrhovatel argumentuje, že tuto sazbu je v tomto případě potřeba zvýšit právě na 35.000 Kč, neboť Instituce nebyla ochotna poskytnout Navrhovateli náhradu újmy, provedla přímý a vědomý útok na práva čtyř osob a jde o útok na nikoliv prosté právo (jako je tomu u práva na spravedlivý proces), ale základní lidské právo vlastnit majetek, tedy součást důstojnosti člověka.

Navrhovatel tvrdí, že újma vznikla celkem čtyřem osobám, základní sazba náhrady nemateriální újmy je proto celkem 140.000 Kč. Navrhovatel současně tvrdí, že tuto náhradu je potřeba zvýšit o

- a) dalších 140.000 Kč, neboť Instituce porušila svou povinnost vykompenzovat negativní důsledky způsobené porušením jejích povinností;
- b) dalších 70.000 Kč, neboť Instituce tím, že nepřijala technická opatření, která by vyloučila lidskou chybu při zadávání blokad účtů, nadále ohrožuje právo Navrhovatele vlastnit majetek; protože jde o pouhé ohrožení práva, je na místě pouze polovina základní sazby náhrady;
- c) dalších 140.000 Kč, neboť Instituce neumožnila Navrhovateli výběr peněžních prostředků do výše dvojnásobku životního minima jednotlivce a tím porušila jeho základní lidské právo uvedené v čl. 26 Listiny (*tento článek Listiny upravuje právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost, právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací – pozn. finančního arbitra*);
- d) dalších 70.000 Kč, neboť Instituce blokadí Účtu vystavila Navrhovatele nebezpečí, že nebude moci provozovat svoje podnikatelské aktivity a tím porušila jeho základní lidské právo uvedené v čl. 26 Listiny;
- e) dalších 70.000 Kč, neboť stres poškozuje zdravotní stav osoby, která jím trpí, a může způsobit nebo negativně ovlivnit širokou škálu chorob; Navrhovatel tvrdí, že je otázkou shody okolností, zda konkrétní stres bude příčinou konkrétního projevu poškození zdraví, jako je srdeční nebo mozková příhoda, žaludeční nebo dvanácterníkové vředy, žlučnickové nebo ledvinové kameny, nespavost, celkový třes, zhoubné bujení, snížení obranyschopnosti organismu) nebo nikoli; Navrhovatel proto požaduje náhradu zatím viditelně neprojeveného poškození zdraví ve výši poloviny základní sazby náhrady;
- f) dalších 490.000 Kč, neboť sazba za ohrožení jednoho základního lidského práva je 17.500 Kč, kterou je potřeba vynásobit počtem dotčených osob (tj. 4x) a počtem ohrožených základních lidských práv (tj. 7x, neboť Instituce ohrozila právo na důstojnost, právo na čest, právo na dobrou pověst a právo na jméno, všechna chráněná čl. 10 Listiny, právo vlastnit majetek chráněné čl. 11 Listiny a svobodu volby povolání a možnost podnikat chráněné čl. 26 Listiny);

- g) dalších 70.000 Kč, neboť Instituce ohrozila právo Navrhovatele brát se o vlastní štěstí a štěstí jeho rodiny nebo lidí jemu blízkých takovým způsobem, jenž nepůsobí bezdůvodně újmu jiným podle § 3 odst. 1 občanského zákoníku;
- h) dalších 70.000 Kč, neboť Instituce neplní svou povinnost nakládat se svěřeným majetkem s péčí řádného hospodáře;
- i) dalších 140.000 Kč, neboť jednání Instituce mělo dopad na otřesení důvěry ve stát, což je stejné, jako by byla porušena základní lidská práva;
- j) dalších 174.000 Kč, neboť Instituce tím, že ani nehodlá provést úpravy svého programového vybavení a deklaruje tak, že práva Navrhovatele a jeho osob blízkých bude porušovat i v budoucnu, ohrožuje jejich čest, důstojnost a dobrou pověst.

Navrhovatel v návrhu tvrdil, že je potřeba Instituci v souladu s principy spravedlnosti potrestat uložením povinnosti nahradit nemateriální újmu. Navrhovatel tvrdil, že při stanovení výše náhrady nelze vycházet jen z úvahy, jak vysoká částka postačí k odškodnění Navrhovatele, neboť to by odporovalo principům spravedlnosti, když nikdo nedokáže spravedlivě ocenit újmu způsobenou zásahem do nemateriální oblasti Navrhovatele, tj. jaký stres v jeho vědomí vyvolal, jak se to promítlo do jeho zdravotního stavu, do jeho vztahu ke státu a jeho politice, atd., když individuální pocity a míra a intenzita jejich poškození je čistě individuální záležitostí Navrhovatele. Navrhovatel přitom argumentoval, že ani u náhrady škody se při stanovení výše její náhrady nevychází z úvahy, jak vysoká částka postačí k odškodnění poškozeného, nýbrž se vyčíslí škoda, kterou škůdce musí uhradit; výši škody přitom nelze omezit konstatováním, že představuje příliš velké obohacení poškozeného. Navrhovatel tvrdí, že stejně je potřeba postupovat i v případě stanovení výše nemateriální újmy a hledat takovou částku, která postihuje všechny okolnosti jednání porušitele zákona včetně požadavku prevence a výchovy; konkrétně je třeba postupovat analogicky podle pravidel trestního práva pro stanovení výše trestu, neboť občanské právo žádná pravidla pro stanovení výše nemateriální újmy neobsahuje, a to tím spíše, že jednání svou podstatou shodné s porušením zákona v tomto případě je v trestním zákoníku popsáno jako trestný čin v § 220 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“): *„Kdo poruší podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek, a tím jinému způsobí škodu...“* (Navrhovatel necítoval ustanovení celé, když pokračování zní *„nikoli malou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.“* – pozn. finančního arbitra). Navrhovatel tvrdil, že ač nelze v tomto případě vznik škody prokázat, jde o jednání, které je v trestním zákoníku popsáno jako celospolečensky nebezpečné, dokonce jde v tomto případě o podstatně nebezpečnější jednání, neboť nemožnost prokázat jeho trestnost snižuje preventivní účinky ustanovení § 2971 občanského zákoníku. Navrhovatel tvrdil, že při stanovení výše náhrady je proto potřeba vycházet z úvahy, jaká částka postačí k uklidnění poškozených. K upozornění finančního arbitra, že institut náhrady nemajetkové újmy má funkci zejména reparační, nikoliv preventivně-sankční, Navrhovatel argumentuje, že se naopak domáhá výhradně náhrady jemu způsobené nemajetkové újmy, a že se v aktualizovaném vyčíslení náhrady újmy žádné zvýšení částky z důvodu potrestání Instituce nevyskytuje.

Navrhovatel však odkazuje na § 17a zákona o finančním arbitrovi, podle kterého v nález, jímž arbitr vyhovuje, byť i jen zčásti, návrhu navrhovatele, uloží současně instituci povinnost zaplatit sankci ve výši 10 % z částky, kterou je instituce podle nálezu povinna zaplatit navrhovateli, a tvrdí, že výši sankce by měl finanční arbitr stanovit s ohledem na obecné principy spravedlnosti, na kterých je postaven právní řád. Navrhovatel odkazuje na pokutu ve výši 25.000 Kč až 50.000 Kč, která se podle § 125c odst. 1 písm. e) bod 1. ve spojení s § 125c odst. 5 písm. a) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů, udělí fyzické osobě, která řídí motorové vozidlo

a v rozporu s § 3 odst. 3 písm. a) téhož zákona není držitelem příslušného řídičského oprávnění. Navrhovatel srovnává tuto skutkovou podstatu, při jejímž naplnění se pokuta udělí minimálně ve výši 25.000 Kč i v případě, kdy fyzická osoba neohrozí ani neporuší ničí právo a dokonce ovládá dopravní předpisy, s jednáním Instituce, které považuje za vědomé, úmyslné, opakované a i do budoucna deklarované, a vzhledem k tomu, že o něm rozhoduje kolektivní orgán, za jednání organizované skupiny. Navrhovatel argumentuje, že by sankce za jednání Instituce měla být desetinásobkem horní sazby za tento přestupek, tj. 500.000 Kč, avšak náhrada újmy, tj. částka, kterou by byla Instituce podle nálezu povinna zaplatit Navrhovateli, by v takovém případě byla 5.000.000 Kč, proto je potřeba, aby mezi výší sankce a výší odškodnění finanční arbitr našel rozumný kompromis a s ohledem na výši sankce případně i zvýšil výši náhrady újmy. Navrhovatel tvrdí, že finanční arbitr vystupuje ve dvou rolích – v rámci projednávání sporu mezi soukromými subjekty jako nestranný hodnotitel (soudce) a v rámci správního řízení v roli garanta základů státu a trestá jejich nerespektování.

Navrhovatel považuje nabídku Instituce na náhradu újmy ve výši 1.000 Kč (*Instituce tuto nabídku Navrhovateli zaslala dne 30. 6. 2016 a současně mu částku 1.000 Kč připsala na Účet; Navrhovatel nabídku Instituce téhož dne odmítl a zaslal tyto peněžní prostředky Instituci zpět – pozn. finančního arbitra*) za další nehoráznost a doklad o tom, že se Instituce nehodlá řídit čl. 1 Ústavy ani celým právním řádem. S ohledem na to Navrhovatel tvrdí, že náhradu nemajetkové újmy je v tomto případě potřeba zvýšit o dalších 140.000 Kč, neboť Instituce tímto jednáním opět porušila zákon, a argumentuje, že potřeba potrestat Instituci by v tomto případě měla převážet nad potřebou odčinit újmu Navrhovatele, proto sankce by měla činit 250.000 Kč a náhrada nemateriální újmy 2.500.000 Kč, a to i přesto, že by byla poněkud nadhodnocena.

Navrhovatel se domáhá náhrady nemajetkové újmy ve výši celkem 1.714.000 Kč.

6. Tvrzení Instituce

Instituce namítá, že nemohlo být záměrem zákonodárce docílit stavu, kdy by kdokoli mohl požadovat náhradu nemajetkové újmy v prakticky neomezené výši prostřednictvím návrhu podaného u finančního arbitra jen z toho důvodu, že je zákonem daná působnost finančního arbitra rozhodovat „základní spor“, neboť by kdokoli takto mohl šikanózním způsobem žalovat druhou smluvní stranu například o miliardu korun, aniž by měl povinnost hradit obvyklý soudní poplatek a nesl riziko, že bude povinen uhradit náklady protistrany spojené s takovým řízením. Instituce tvrdí, že by šlo o výrazný odklon od klasického kontinentálního právního systému, znamenalo by to prakticky zavedení „bezbřehé možnosti“ podávání „žalob“. Instituce navrhuje, aby finanční arbitr tento argument zvažil při určení příslušnosti finančního arbitra.

Instituce tvrdí, že Navrhovateli nezpůsobila nemajetkovou újmu, a proto Navrhovatel nemá nárok na její náhradu. Instituce argumentuje, že podle § 2894 odst. 2 občanského zákoníku platí, že nebyla-li povinnost odčinit jinému nemajetkovou újmu výslovně ujednána, postihuje škůdce, jen stanoví-li to zvlášť zákon; zatímco majetková újma se hradí vždy, když vznikne škůdci povinnost nahradit jinému újmu, nemajetková újma se hradí pouze v případě, je-li její náhrada výslovně ujednána mezi smluvními stranami nebo stanoví-li to zvlášť zákon, a to přímo v některé ze situací pro náhradu nemajetkové újmy uvedených v § 2956 a násl. občanského zákoníku; při porušení povinnosti nevzniká vždy škůdci povinnost nahradit také nemajetkovou újmu. Instituce tvrdí, že se nemajetková újma hradí zvláště tam, kde je narušena osobnost člověka (právo na život, zdraví, svobodu, soukromí, důstojnost, čest, jméno apod.), např. jako bolestné (§ 2958 občanského zákoníku), nebo i v souvislosti s majetkovou újmou (škodou), např. jako cena zvláštní oblíby

(§ 2969 odst. 2 občanského zákoníku). InSTITUTE tvrdí, že „skutkovými podstatami“ pro náhradu nemajetkové újmy jsou tedy újma na přirozených právech člověka, poškození věci ze svévole nebo škodolibosti, újma za narušení dovolené, újma za porušení základního členského práva člena spolku závažným způsobem a náhrada nemajetkové újmy podle § 2971 občanského zákoníku, tj. náhrada nemajetkové újmy v určitých situacích osobám, které způsobenou újmu důvodně pocítují jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit.

Institute odkazuje na komentář k občanskému zákoníku [Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014] a tvrdí, že ustanovení § 2894 občanského zákoníku je pravidlem tvrdým, které je snad odůvodněnou snahou vyvarovat se častého posuzování objektivně neměřitelných imateriálních újem; povinnost náhrady nemajetkové újmy (vedle náhrady majetkové újmy) vzniká převážně v případech, které jsou spjaty s protiprávním zásahem do osobnosti člověka a jeho „vnitřního života“, jelikož lidé často pocítují zásahy do svého vnitřního života tíživěji než do svého majetku. Dopad tohoto pravidla proto zákonodárce zmírňuje velmi širokým výčtem případů, ve kterých je třeba odčinit též nemateriální újmu.

Institute argumentuje, že ustanovení § 2971 občanského zákoníku je úpravou subsidiární k ostatním skutkovým podstatám týkající se náhrady nemajetkové újmy. Institute namítá, že ustanovení § 2971 občanského zákoníku je v českém právu novým pravidlem a obsahuje několik neurčitých právních pojmů, když neurčitá je už jeho první část „*odůvodňují-li to zvláštní okolnosti, za nichž škůdce způsobil újmu protiprávním činem*“.

Institute argumentuje, že zákonodárce do ustanovení zahrnul demonstrativní výčet výkladových vodítek, přičemž za zvláštní okolnosti se považuje porušení důležité právní povinnosti z hrubé nedbalosti nebo způsobení újmy úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvlášť zavrženíhodné. Institute tvrdí, že porušení jakéhokoli pravidla není porušením důležité právní povinnosti, a odkazuje na komentář k občanskému zákoníku, podle kterého se důležitost povinnosti ukazuje ve vztahu k právnímu statku, k jehož ochraně je povinnost stanovena (těmito statky jsou především život a zdraví člověka, ale nelze vyloučit ani majetek – např. vzácné prvotisky, nenahraditelné originály uměleckých děl apod.). Institute tvrdí, že smyslem ustanovení § 2971 občanského zákoníku je přiznat náhradu nemajetkové újmy pouze v mimořádně závažných případech (protiprávních činech), kdy škůdce jednal zavrženíhodně a došlo k zvlášť silnému zásahu do práv poškozeného, např. v případech kvalifikovaných nehod, při kterých se sekundární oběť ocitla v roli účastníka, svědka či jinak zúčastněné osoby, sama se mohla ocitnout v nebezpečí, utrpět menší škodu, vnímat smrt primárního poškozeného, přítomnost u něčí smrti či zohyzdění, vážné ohrožení vlastního života, pirátství na silnici, popř. zvlášť závažné jednání pod vlivem alkoholu či drog.

Institute tvrdí, že nejednala v nepřímém úmyslu, jak tvrdí Navrhovatel, neboť v takovém případě by si Institute musela být vědoma porušování některého právního předpisu; Institute však při vyřizování Exekučního příkazu a blokování Účtu postupovala podle právních předpisů a svých zavedených postupů, přičemž k neoprávněné blokaci Účtu došlo v důsledku chyby jejího zaměstnance. Institute tvrdí, že byla přesvědčena, že postupuje v souladu s právními předpisy a nařízením exekutora, přičemž si individuálního pochybení zaměstnance nebyla vědoma, tudíž v žádném případě nejednala v nepřímém úmyslu.

Institute tvrdí, že co do charakteristiky pojmu „hrubá nedbalost“ se ztotožňuje s jeho vymezením v Komentáři k zákonu o platebním styku, tedy že „*[h]rubou nedbalostí je třeba rozumět porušení náležitě míry opatrnosti takovým způsobem, který se výrazně vymyká tomu, co je běžně*

akceptovatelné. Hrubě nedbale jedná ten, komu lze vytknout mimořádně výraznou míru neopatrnosti nebo lehkomyšlnosti“ (Beran, J., Doležalová, D., Strnadel, D., Štěpánová, A. Zákon o platebním styku. Komentář. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2011, s. 560). Instituce dále tvrdí, že vymezením hrubé nedbalosti se v poslední době zabýval Nejvyšší soud v rozsudku 23 Cdo 2702/2012, kdy poukázal na rozhodovací praxi některých soudů a zakotvení hrubé nedbalosti v některých právních předpisech, přičemž jako jeden z příkladů uvedl, že „*tento pojem (pro oblast železniční dopravy) vyložil Nejvyšší soud Československé republiky v rozhodnutí ze dne 9. října 1924, Rv II 284/24 (Vážný 4248), podle něhož za hrubou nedbalost lze pokládat jen zvláště těžké porušení povinné bedlivosti, takové, že jeho neblahé následky bylo možno bez námahy předvídati a že se ho bylo možno lehce vyvarovati. Pouhá chyba nebo přehlédnutí, třeba byly spojeny s těžkými následky, mohou se přihoditi i lidem pozorným a pečlivým a nejsou proto samy o sobě důkazem, že vznikly hrubou nedbalostí.*“ Instituce tvrdí, že Nejvyšší soud rovněž konstatoval, že uvedené trendy, kdy se hrubá nedbalost považuje za zavinění rovnocenné úmyslu, se promítly i do občanského zákoníku, který ve svých ustanoveních (mimo jiné i v ustanovení § 2971 občanského zákoníku) obsahuje formulaci z hrubé nedbalosti nebo úmyslně. Instituce argumentuje, že za hrubě nedbalostní jednání je proto třeba považovat takové jednání, kdy si osoba počíná s mimořádnou mírou lehkomyšlnosti a nepozornosti a zvláště neopatrně, přičemž takové jednání se blíží jednání úmyslnému a výrazně překračuje běžnou míru neopatrnosti a akceptovatelnosti.

Instituce namítá, že se základního pochybení dopustil exekutor, když v Exekučním příkazu uvedl číslo účtu Navrhovatele, přestože povinným byl jeho bratr, a připouští, že následně potom chyboval i zaměstnanec Instituce, když Účet i přesto na základě Exekučního příkazu blokoval; údaje z Exekučního příkazu se však ve značné míře shodovaly s údaji o Účtu, konkrétně v čísle účtu, příjmení a adrese trvalého bydliště; neshodují se pouze jméno a rodné číslo. Instituce argumentuje, že údaje z Exekučního příkazu byly velmi podobné údajům Navrhovatele a tudíž i lehce zaměnitelné, kdy číslo účtu se dokonce shodovalo; zaměstnanec Instituce se tak dopustil běžné a snadno proveditelné chyby, kdy takovou chybu může způsobit osoba i při vynaložení veškerého úsilí (z dočasné nepozornosti). Instituce tvrdí, že v tomto případě nelze přehlédnutí údajů a jednání zaměstnance Instituce považovat za mimořádně výraznou míru neopatrnosti nebo lehkomyšlnosti či dokonce úmyslu. Instituce argumentuje, že pokud by bylo takové jednání hodnoceno jako hrubě nedbalé, potom by rozlišování hrubé nedbalosti a obecné nedbalosti postrádalo význam, jelikož přehlédnutí některých údajů z Exekučního příkazu, kdy se většina shodovala (číslo účtu, trvalé bydliště, příjmení), bylo způsobeno nízkou mírou neopatrnosti a lehkomyšlnosti. Instituce tvrdí, že způsobení takové chyby (lehké zaměnění a přehlédnutí údajů) jejího zaměstnance je v návaznosti na okolnosti případu běžně akceptovatelné. Instituce odmítá námitku Navrhovatele, že odmítá nést odpovědnost za jednání svého zaměstnance, neboť jako právnická osoba vždy jedná prostřednictvím konkrétních fyzických osob.

K Navrhovatelem tvrzenému opakování svého pochybení Instituce argumentuje, že v návaznosti na vydání nálezu finančního arbitra sp. zn. FA/PS/181/2014 přijala opatření, aby prověřovala všechny údaje z exekučních příkazů, a tudíž aby nedocházelo k blokování prostředků na účtu na základě chybných exekučních příkazů, a za tímto účelem zpracovala pracovní postup, podle něhož její zaměstnanci postupují při kontrole exekučního příkazu, popř. při vyřizování a hodnocení chybného exekučního příkazu (tj. zaslání dopisu s odpovědí exekutorovi s upozorněním na chyby exekučního příkazu), a který minimalizuje riziko pochybení; Instituce současně vyčlenila agendu součinnosti do speciálního oddělení součinnosti, které mimo jiné zabezpečuje spolupráci s exekutory. Instituce tvrdí, že jde o opatření velmi účinná, neboť přestože týdně obdrží odhadem tisíc exekučních příkazů, které tvoří zhruba polovinu všech sdělení od exekutorů, z nichž přibližně 20 je chybných, je případ Navrhovatele zcela ojedinělý. Instituce tvrdí, že jedná v oblasti poskytování součinnosti

exekutorům, státním orgánům, Policii ČR a dalším subjektům s péčí řádného hospodáře a s náležitou mírou opatrnosti tak, aby zajistila ochranu klientů.

Instituce namítá, že soudní exekutoři často neplní svou povinnost uloženou jim v § 49 odst. 3 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s vyhláškou č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti, ve znění pozdějších předpisů, tj. povinnost zasílat exekuční příkazy v elektronické podobě v xml formátu tak, aby bylo možno proces zadávání exekucí v systému Instituce více zautomatizovat, popř. programově ošetřit nalezení nesouladu mezi číslem účtu a údaji o jeho majiteli. Instituce dále tvrdí, že neplnění této povinnosti ji zatěžuje způsobem, který nemohla předem očekávat. To má dopad na vytíženost zaměstnanců Instituce, kteří kontrolují správnost exekučních příkazů. Instituce odmítá námitku Navrhovatele, že se snaží přenést odpovědnost za svoje pochybení na vystavovatele exekučního příkazu, když Instituce pouze poukázala na skutečnost, že jednání soudních exekutorů neulehčuje její činnost při zpracovávání exekucí a komunikaci s exekutory. Instituce dále tvrdí, že nepochybila při předávání informací ■ v rámci plnění povinností poskytovat součinnost, když v dotazu ■ před vydáním Exekučního příkazu bylo uvedeno jméno, příjmení a rodné číslo Navrhovatele. Instituce argumentuje, že prováděná kontrola je přesto v souhrnu efektivní a aktuálně odhalí v průměru 18 chybných exekučních příkazů měsíčně, přičemž odhalených chyb v exekučních příkazech v rámci jiných kontrol je však mnohem více, kdy mezi nejčtenější chyby patří exekuce na zrušený účet a chybně zadané číslo účtu.

Instituce tvrdí, že od listopadu 2014 neeviduje žádnou jinou reklamaci týkající se obdobného případu, tj. případu, kdy by exekuci založila na nesprávný účet, ač nevylučuje, že k takovému případu dojít mohlo, Instituce to však nezjistila, protože klient nepodal reklamaci. Instituce dále tvrdí, že za účelem minimalizace důsledků případného obdobného případu nastavila pravidlo, že její zaměstnanci řeší reklamace týkající se nemožnosti klienta disponovat s účtem přednostně.

Instituce tvrdí, že za období listopad 2014 až listopad 2015 obdržela celkem 177.088 datových zpráv od exekutorů, finančních úřadů a dalších obdobných subjektů (z toho cca 40 % byly exekuční příkazy, cca 35 až 40 % vyrozumění o nabytí právní moci a zbytek ostatní komunikace), přičemž identifikovala celkem 832 chybných datových zpráv, na jejichž základě odmítla nastavit klientovi na účtu blokadu; případ Navrhovatele tedy představuje cca 0,000565 % z celkového počtu datových zpráv a 0,0014 % z počtu exekučních příkazů. Instituce tvrdí, že případ Navrhovatele je ojedinělý a nic nenasvědčuje tomu, že by Instituce ve vztahu k této problematice nepostupovala dostatečně obezřetně, nebo že by postupovala nedbale či dokonce hrubě nedbale, když její zavedený systém pro odhalování chybných exekučních příkazů je maximálně robustní a efektivní; nejedná se tedy o systémovou chybu Instituce.

Instituce odmítá, že její zaměstnanec jednal hrubě nedbale nebo že způsobil Navrhovateli újmu za nějakých zvláštních okolností, proto Navrhovateli nepřísluší náhrada nemajetkové újmy.

Instituce tvrdí, že svými stanovisky nerozporuje svoji odpovědnost za újmu způsobenou neoprávněnou blokadou Účtu, neboť Navrhovatele vyzvala k vyčíslení a doložení způsobené škody; Navrhovatel však škodu vyčísлил podle obratu na Účtu, což nevypovídá nic o jeho reálných příjmech a tudíž ani o způsobené škodě či ušlém zisku. Instituce tvrdí, že je ale nutné, aby Navrhovatel své tvrzení o výši materiální a nemateriální újmy doložil, u způsobené škody např. fakturami či jinými platebními doklady; Navrhovatel však Instituci nesdělil ani žádné informace o své podnikatelské činnosti, např. že musel odmítnout nějakou zakázku, nebo že se měl věnovat nějaké podnikatelské činnosti, kolik času věnoval řešení vzniklé situace a jakým způsobem ji řešil.

K § 2956 občanského zákoníku týkajícímu se náhrady při újmě na přirozených právech člověka InSTITUTE tvrdí, že podle tohoto ustanovení vznikne-li škůdci povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu chráněném ustanoveními první části občanského zákoníku, nahradí škodu i nemajetkovou újmu, kterou tím způsobil; jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy. InSTITUTE argumentuje, že smyslem této právní úpravy je zajištění náhrady veškeré újmy způsobené jednáním škůdce, která vznikne poškozenému na jeho přirozeném právu (tj. majetkovou újmu i nemajetkovou újmu); musí však jít o způsobení újmy na přirozeném právu poškozeného. InSTITUTE tvrdí, že jako přirozená práva ustanovení § 81 odst. 2 občanského zákoníku demonstrativně označuje život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy. InSTITUTE argumentuje, že jednání škůdce v takovém případě musí přímo cílit na přirozené právo určité osoby, ne jen zprostředkovaně prostřednictvím porušení jiné právní povinnosti a zásahu do jiného práva dané osoby (např. v případě vztahu mezi bankou a jejími klienty by se o zásah do přirozených práv jednalo, pokud by banka zveřejnila citlivé údaje klienta podléhající bankovnímu tajemství, které by odhalily jeho nepříznivou majetkovou situaci; takové jednání by bylo zásahem do soukromí klienta a byla by poškozena jeho čest). InSTITUTE tvrdí, že obecně je každé porušení jakékoli povinnosti pocíťováno ze strany poškozené osoby negativně a tato poškozená osoba subjektivně může vnímat následek porušení povinnosti jako své „duševní útrapy“; to však neznamená, že byly objektivně (pro zákonné účely náhrady nemajetkové újmy) způsobeny poškozené osobě duševní útrapy a že v každém případě subjektivního pocíťování duševních útrap vznikne povinnost k náhradě nemajetkové újmy. InSTITUTE tvrdí, že svým jednáním přímo nezasáhla do přirozených práv Navrhovatele.

InSTITUTE tvrdí, že její jednání nelze podřadit ani pod jednu ze „skutkových podstat“ pro náhradu nemajetkové újmy uvedených v občanském zákoníku.

Pokud se týká výše nemateriální újmy, InSTITUTE poukazuje na to, že Navrhovatel ji ve své výzvě ze dne 25. 2. 2015 vyčíslil na částku 20.059,34 Kč, a vyčíslení nemateriální újmy a osobního neštěstí v návrhu na zahájení řízení před finančním arbitrem ve výši 325.000 Kč pro každou z uvedených osob (tj. celkově více než šedesátinásobek původní částky) považuje za čistě účelové.

InSTITUTE označuje za účelové i tvrzení Navrhovatele o podnikání jeho rodiny ve sdružení a úhradě dluhů rodiny z Účtu s cílem rozšířit dojem ze způsobené škody na všechny členy rodiny, když ve své výzvě ze dne 25. 2. 2015 se Navrhovatel nijak nezmínil ani o této skutečnosti, ani o tom, že Účet používá ke své podnikatelské činnosti; InSTITUTE ho tudíž považuje za spotřebitele. InSTITUTE současně namítá, že ji Navrhovatel neinformoval o tom, že na Účtu jsou peněžní prostředky více osob, čímž porušil povinnost podle § 41f odst. 2 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

S ohledem na tvrzení Navrhovatele, že v tomto případě jde o nebezpečnější jednání, než které je trestným činem, neboť nelze prokázat výši škody a tedy dokonání trestného činu, InSTITUTE argumentuje, že trestní zákoník jako právní předpis subsidiárního charakteru chrání práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob v případě, že právní normy jiných právních odvětví ochranu neposkytují, tj. trestní právo se aplikuje jako nejzazší řešení pro ochranu práv subjektů, přičemž mimo jiné chrání také zájmy ústavního zřízení České republiky. InSTITUTE tvrdí, že cílem tohoto tvrzení Navrhovatele je uměle vzbudit pocit většího celospolečenského nebezpečí, než ke kterému skutečně došlo.

InSTITUTE argumentuje, že i když je pojem „osobní neštěstí“ pojmem neurčitým a právní odbornou veřejností a judikaturou doposud blíže nerozebíraným, osoby, které pocíťují způsobenou újmu

primárního poškozeného jako osobní neštěstí, by měly nějakým způsobem prokázat, že jednáním škůdce skutečně došlo k nějaké psychické újmě, šoku či jinému závažnému psychickému stavu takové osoby, např. znaleckými posudky nebo vyjádřením ošetřujících lékařů; jinak by tento institut mohl být snadno zneužitelný. Instituce tvrdí, že by současně nemělo být osobní neštěstí (nemateriální újma) ze strany totožných poškozených vyčísleno vícekrát v naprosto rozdílné výši, přičemž takové jednání poškozených vzbuzuje důvodné pochybnosti.

7. Právní posouzení

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy. Podle § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi není finanční arbitr vázán návrhem a aktivně opatřuje podklady pro své rozhodování; při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné podklady.

Finanční arbitr ze shromážděných podkladů zjistil, že

- 1) Navrhovatel provedl dne 21. 11. 2014 (tj. v pátek) v 13:09:57 hod. platbu u obchodníka označeného v Autorizačním logu jako „■“ ve výši 500 Kč; Instituce tuto platební transakci zaúčtovala k tíži Účtu dne 23. 11. 2014 (tj. v neděli); to vyplývá z Autorizačního logu a z výpisu z Účtu za měsíc listopad 2014;
- 2) Instituce obdržela dne 21. 11. 2014 v 14:00:12 hod. Exekuční příkaz; to vyplývá z Exekučního příkazu a z otisku informačního systému Instituce se zobrazením informací o doručení Exekučního příkazu;
- 3) v Exekučním příkazu je jako povinný označen ■, rodné číslo ■, adresa ■ (dále jen „Povinný“);
- 4) v Exekučním příkazu je jako účet, na který se Exekuční příkaz vztahuje, označen Účet;
- 5) Exekuční příkaz vydala ■ a Instituci v něm ukládá, aby od okamžiku, kdy jí bude Exekuční příkaz doručen, po dobu trvání daňové exekuce, z účtu(ů) Povinného až do výše vykonatelného nedoplatku, tj. do výše 500 Kč (exekuční náklady), 12.605 Kč (pojistné) a 7.210 Kč (penále), celkem 20.315 Kč, nevyplácela peněžní prostředky, neprováděla na ně započtení a ani jinak s nimi nenakládala a aby v den, který následuje po doručení vyrozumění, že Exekuční příkaz nabyl právní moci, odepsala prostředky Povinného z Účtu až do výše vykonatelného nedoplatku a vyplatila je ■;
- 6) Instituce na Účtu v okamžiku přijetí Exekučního příkazu evidovala zůstatek ve výši 11.360,62 Kč a disponibilní zůstatek 10.860,62 Kč;
- 7) Instituce zablokovala dne 21. 11. 2014 v 14:55:11 hod. na Účtu částku 500 Kč, v 14:55:40 hod. částku 12.605 Kč a v 14:56:10 hod. částku 7.210 Kč, resp. celý disponibilní zůstatek; to vyplývá z otisku informačního systému Instituce se zobrazením informací o zadání blokace na Účet a zrušení blokace Účtu a z výpisu z Účtu za měsíc listopad 2014;
- 8) Navrhovatel se dne 21. 11. 2014 v 18:12:09 hod. pokusil postupně provést výběry hotovosti z bankomatu ve výši 5.000 Kč a 4.000 Kč, Instituce tyto platební transakce neprovedla; to vyplývá z Autorizačního logu;

- 9) Navrhovatel dne 21. 11. 2014 v 18:12:46 hod. podal prostřednictvím bankomatu dotaz na zůstatek Účtu, Instituce tento požadavek provedla; to vyplývá z Autorizačního logu;
- 10) Navrhovatel se dne 21. 11. 2014 v 18:18:59 hod. přihlásil do aplikace internetového bankovníctví, kde si v 18:19:00 hod. zobrazil zůstatek Účtu a v 18:19:16 hod. přehled pohybů na Účtu; Navrhovatel si v 18:19:29 hod., 18:19:56 hod. a v 18:20:10 hod. zobrazil přehled zpráv, které mu Instituce zaslala do internetového bankovníctví, v 18:20:10 hod. si znovu zobrazil zůstatek Účtu, v 18:20:19 hod. přehled pohybů na Účtu, v 18:20:30 hod. opět zůstatek Účtu a v 18:21:05 hod. informace o Účtu; v 18:21:26 hod. si zobrazil přehled svých zpráv zaslaných Instituci;
- 11) Navrhovatel dne 21. 11. 2014 a v 18:23:07 hod. zaslal Instituci dotaz tohoto znění: „*dobrý den, prosím o informaci proč si nemohu ze svého účtu vybrat peníze, respektive na základě čeho mám zablokovaný výběr peněz a disponibilní zůstatek O,-- Kč Děkuji a jsem s pozdravem. ■*“; v 18:23:07 hod. si zobrazil přehled svých zpráv zaslaných Instituci, v 18:23:22 hod. zůstatek Účtu a v 18:25:01 hod. se z internetového bankovníctví odhlásil; to vyplývá z Přehledu aktivit v IB, otisku obrazovky internetového bankovníctví s označením „Detail problému číslo: ■“ a přehledu komunikace Navrhovatele s Institucí prostřednictvím internetového bankovníctví;
- 12) Navrhovatel se dne 21. 11. 2014 v 20:13:50 hod. přihlásil do aplikace internetového bankovníctví a zobrazil si zůstatek Účtu, v 20:13:56 hod. přehled pohybů na Účtu a v 20:14:13 hod. se z internetového bankovníctví odhlásil; to vyplývá z Přehledu aktivit v IB;
- 13) dne 24. 11. 2014 (tj. v pondělí) došla na Účet platba ve výši 28.185 Kč z účtu č. ■ s názvem „■“; zůstatek Účtu činil 39.045,62 Kč a disponibilní zůstatek 18.730,62 Kč;
- 14) Navrhovatel se dne 24. 11. 2014 v 9:43:28 hod. přihlásil do aplikace internetového bankovníctví; během tohoto přihlášení si Navrhovatel třikrát zobrazil zůstatek Účtu, třikrát přehled pohybů na Účtu a jednou přehled příkazů zadaných k Účtu; to vyplývá z Přehledu aktivit v IB;
- 15) Navrhovatel provedl dne 24. 11. 2014 (tj. v pondělí) v 13:57:28 hod. platební transakci, a to platbu u obchodníka označeného v Autorizačním logu jako „■“ ve výši 500 Kč; Instituce tuto platební transakci zaúčtovala k tíži Účtu dne 26. 11. 2014; to vyplývá z Autorizačního logu a z výpisu z Účtu za měsíc listopad 2014;
- 16) Navrhovatel provedl dne 24. 11. 2014 (tj. v pondělí) platební transakci, a to platbu u obchodníka označeného ve výpisu z Účtu jako „■“ ve výši 200,20 Kč; Instituce tuto platební transakci zaúčtovala k tíži Účtu dne 26. 11. 2014; to vyplývá z výpisu z Účtu za měsíc listopad 2014;
- 17) Navrhovatel provedl dne 25. 11. 2014 (tj. v úterý) v 15:17:21 hod. platební transakci, a to výběr z bankomatu ve výši 10.000 Kč; Instituce tuto platební transakci zaúčtovala k tíži Účtu dne 26. 11. 2014; to vyplývá z Autorizačního logu a z výpisu z Účtu za měsíc listopad 2014;
- 18) Navrhovatel se přihlásil dne 26. 11. 2014 v 8:57:48 hod. do aplikace internetového bankovníctví; během tohoto přihlášení si Navrhovatel zobrazil zůstatek Účtu, přehled svých

zpráv zaslaných Instituci a detail zprávy zaslané Instituci a v 8:59:03 hod. se z internetového bankovníctví odhlásil; to vyplývá z Přehledu aktivit v IB;

- 19) Instituce zaúčtovala dne 26. 11. 2014 k tíži Účtu trvalý příkaz na účet č. ■ ve výši 740 Kč s popisem „■“;
- 20) Instituce zaúčtovala dne 26. 11. 2014 k tíži Účtu trvalý příkaz na účet č. ■ ve výši 772 Kč s popisem „■“;
- 21) Navrhovatel se přihlásil dne 26. 11. 2014 v 10:45:13 hod. do aplikace internetového bankovníctví; během tohoto přihlášení si Navrhovatel dvakrát zobrazil zůstatek Účtu, jednou přehled svých zpráv zaslaných Instituci a jednou detail zprávy zaslané Instituci a zadal platební příkaz k převodu peněžních prostředků ve výši 299,97 Kč na účet č. ■ (Instituce tento platební příkaz zaúčtovala téhož dne); v 10:48:32 hod. se Navrhovatel z internetového bankovníctví odhlásil; to vyplývá z Přehledu aktivit v IB a z výpisu z Účtu za měsíc listopad 2014;
- 22) Instituce dne 26. 11. 2014 v 14:00:05 hod. obdržela Rozhodnutí o zastavení exekuce; ■ tímto rozhodnutím exekuci zastavila s odůvodněním, že účet označený v Exekučním příkazu nepatří Povinnému; to vyplývá z Rozhodnutí o zastavení exekuce a z otisku informačního systému Instituce se zobrazením informací o doručení Rozhodnutí o zastavení exekuce;
- 23) Instituce dne 26. 11. 2014 v 15:13:31 hod. zrušila blokaci Účtu; to vyplývá z otisku informačního systému Instituce se zobrazením informací o zadání blokace na Účet a zrušení blokace Účtu;
- 24) Instituce dne 27. 11. 2014 v 15:10 hod. zaslala Navrhovateli do internetového bankovníctví tuto zprávu: „Dobrý den ■, jak jste možná už sám zaznamenal, k dnešnímu dni je váš účet opět uvolněn - zadaný exekuční příkaz byl vzápětí zrušen. S přáním příjemného dne ■...“

Předmětem sporu je posouzení, zda Instituce tím, že blokovala Účet na základě Exekučního příkazu, způsobilá Navrhovateli nemajetkovou újmu ve výši 1.714.000 Kč.

Finanční arbitr pro účely tohoto rozhodnutí bere za prokázané, že Instituce peněžní prostředky ve výši 20.315 Kč, resp. 10.860,62 Kč, kterými by Navrhovatel jinak mohl k okamžiku blokace disponovat, na Účtu blokovala od pátku 21. 11. 2014, 14:56:10 hod., do středy 26. 11. 2014, 15:13:31 hod., z toho Navrhovatel nemohl provádět žádné platební transakce do pondělí 24. 11. 2014, kdy na Účet došly peněžní prostředky ve výši 28.185 Kč. Instituce pak blokovala peněžní prostředky ve výši 20.315 Kč a disponibilní zůstatek Účtu byl 18.730,62 Kč. Instituce tak peněžní prostředky na Účtu blokovala po dobu 120 hodin a 17 minut, z toho Navrhovatel nemohl provádět žádné platební transakce po dobu 71 hodin.

V tomto případě, Exekuční příkaz ukládá Instituci povinnosti pouze ve vztahu k účtu Povinného; za účet Povinného Exekuční příkaz ale označuje Účet, který je účtem Navrhovatele.

Skutečnost, že Exekuční příkaz vydaný proti Povinnému ukládal Instituci blokaci Účtu, jehož majitelem je osoba od Povinného odlišná, je důvodem, pro který je výkon rozhodnutí nepřipustný podle § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu. V této souvislosti odkazuje finanční arbitr na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 5407/2008: „*Nauka i soudní praxe jsou jednotné potud, že důvody, pro které je výkon rozhodnutí nepřipustný, se typicky spojují [...] s pochybeními*

při nařízení výkonu (např. postižením jiného účtu než účtu povinného – srov. § 303 a násl. o. s. ř.) [...]“.

Finanční arbitr proto bere za prokázané, že Instituce blokovala peněžní prostředky na Účtu na základě právně vadného Exekučního příkazu.

7.1 Námitka nepříslušnosti

Pro určení příslušnosti finančního arbitra rozhodovat spor o nemajetkovou újmu je v tomto případě rozhodující vztah předmětu sporu k poskytování platebních služeb. Jednání Instituce mělo přímý dopad nejen na vedení Účtu, který je účtem platebním, ale také na provádění platebních transakcí. Poskytování platebních služeb přitom spočívá v provádění platebních transakcí, je proto nepochybné, že projednávaný spor je sporem při poskytování platebních služeb.

O příslušnosti finančního arbitra řešit spor podle § 1 odst. 1 písm. a) zákona o finančním arbitrovi tedy rozhoduje to, v jakém postavení se nachází navrhovatel a instituce, proti které návrh směřuje, a vztah předmětu sporu k poskytování platebních služeb, nikoli to, čeho se navrhovatel v řízení domáhá.

7.2. Exekuce prostředků na platebním účtu

Exekuční příkaz v tomto případě vydala ■ k vymožení pojistného.

Podle § 53 odst. 8 a 9 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, jsou vykonatelná rozhodnutí ve sporných případech ve věcech placení pojistného a vykonatelné výkazy nedoplatků titulem pro soudní nebo správní výkon rozhodnutí; správní výkon rozhodnutí provádí zdravotní pojišťovna, která platební výměr, resp. výkaz nedoplatků vydala v prvním stupni řízení. Podle § 106 odst. 3 správního řádu platí, že „[p]ro exekuci, vybírání a evidenci peněžitých plnění se uplatní postup pro správu daní.“ Postup pro správu daní stanoví zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“), podle jehož § 190 platí, že „(1) Daňová exekuce příkázáním pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb se provede odepsáním peněžních prostředků dlužníka z jeho účtu, vedeného v jakékoliv měně, do výše částky uvedené v exekučním příkazu a jejich vyplacením správci daně. Exekuční příkaz se doručí poskytovateli platebních služeb dříve než dlužníkovi. (2) Poskytovatel platebních služeb je povinen od okamžiku, kdy mu byl doručen exekuční příkaz, po dobu trvání daňové exekuce nevyplácet peněžní prostředky z účtu dlužníka, ze kterého je příkázána pohledávka, neprovádět na ně započtení a ani jinak s nimi nenakládat, a to až do výše částky uvedené v exekučním příkazu; to se týká i peněžních prostředků, které dojdou na tento účet do 6 měsíců ode dne vyrozumění o právní moci exekučního příkazu. ...“ Podle § 177 odst. 1 daňového řádu dále platí, že „[n]estanoví-li tento zákon jinak, postupuje se při daňové exekuci podle občanského soudního řádu.“ Podle § 304 odst. 1 věty první občanského soudního řádu platí, že „[p]ovinný ztrácí okamžikem, kdy je peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, právo vybrat peněžní prostředky z účtu, použít tyto prostředky k platbám nebo s nimi jinak nakládat, a to do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství.“

7.3 Porušení právní a smluvní povinnosti

Podle § 105 odst. 1 zákona o platebním styku platí, že „[p]oskytovatel (tedy Instituce – pozn. finančního arbitra) může odmítnout provést platební příkaz pouze tehdy, nejsou-li splněny smluvní podmínky pro jeho provedení, nebo stanoví-li tak jiný právní předpis.“

Instituce a Navrhovatel se v čl. XII. odst. 3 Podmínek vedení účtů dohodli, že „*Banka (tedy Instituce – pozn. finančního arbitra) si vyhraduje právo neprovést příkaz k nakládání s peněžním zůstatkem v případě, že klient (tedy Navrhovatel – pozn. finančního arbitra) nemá na účtu dostatek disponibilních peněžních prostředků k provedení této dispozice a také v případech, kdy to vyplývá z obecně závazných právních předpisů. V takových případech banka nemůže nést odpovědnost za případnou škodu.*“

Instituce a Navrhovatel se dále v čl. XII. odst. 13 Podmínek vedení účtů dohodli, že „*Banka může odmítnout provést dispozici s peněžními prostředky na účtu, pokud je v rozporu se Smlouvou, těmito podmínkami, závaznými právními předpisy nebo s rozhodnutím soudních či správních orgánů.*“

Finanční arbitr na základě shromážděných podkladů a právního posouzení uzavírá, že Instituce nemohla na základě Exekučního příkazu provést blokaci prostředků na Účtu a že Instituce nebyla ani oprávněna odmítnout provést výběr peněžních prostředků ve výši 5.000 Kč a 4.000 Kč, o které se Navrhovatel pokusil dne 21. 11. 2014.

Finanční arbitr konstatuje, že Instituce jednala v rozporu s právními předpisy i Smlouvou o Účtu, když v období ode dne 21. 11. 2014 do 24. 11. 2014 úplně a do dne 26. 11. 2014 částečně blokovala Účet na základě právně vadného Exekučního příkazu a neumožnila Navrhovateli provádět platební transakce.

7.4 Újma, náhrada újmy obecně

Relevantní právní úpravu náhrady újmy (majetkové i nemajetkové) stanoví občanský zákoník v ustanoveních § 2894 an.

Podle § 2894 odst. 1 občanského zákoníku platí, že „*[p]ovinnost nahradit jinému újmu zahrnuje vždy povinnost k náhradě újmy na jmění (škody).*“ To znamená, že finanční arbitr by mohl Navrhovateli přiznat náhradu majetkové újmy [náhradu újmy na jmění (škody)] při splnění všech nezbytných předpokladů odpovědnosti za majetkovou újmu. V tomto případě by se náhrada škody řídila ustanoveními § 2913 an. občanského zákoníku, která upravují porušení smluvní povinnosti, neboť závazek provádět platební transakce je podstatnou náležitostí smlouvy o platebních službách. Navrhovatel by tak v řízení musel prokázat porušení povinnosti ze smlouvy, vznik škody, existenci příčinné souvislosti a neexistenci okolností vylučujících odpovědnost. Navrhovatel však náhradu majetkové újmy v tomto případě nepožaduje s odůvodněním, že její výši (v tomto případě výši ušlého zisku) nelze prokázat.

Pokud jde o nemajetkovou újmu, kterou Navrhovatel naopak požaduje, pak podle § 2894 odst. 2 občanského zákoníku platí, že „*[n]ebyla-li povinnost odčinit jinému nemajetkovou újmu výslovně ujednána, postihuje škůdce, jen stanoví-li to zvlášť zákon. V takových případech se povinnost nahradit nemajetkovou újmu poskytnutím zadostiučnění posoudí obdobně podle ustanovení o povinnosti nahradit škodu.*“

Instituce a Navrhovatel povinnost odčinit nemajetkovou újmu pro tento případ výslovně neujednali.

Občanský zákoník zvlášť stanoví povinnost odčinit nemajetkovou újmu v § 2956 až 2968 (jedná se o újmu na přirozených právech člověka), a v § 2971; kromě toho je náhrada nemajetkové újmy v občanském zákoníku upravena také v některých speciálních případech, např. cena zvláštní oblíby podle § 2969 odst. 2 občanského zákoníku.

Podle § 2956 občanského zákoníku platí, že „*[v]znikne-li škůdci povinnost odčinit člověku újmu na*

jeho přirozeném právu chráněném ustanoveními první části tohoto zákona, nahradí škodu i nemajetkovou újmu, kterou tím způsobil; jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy.“

Podle § 19 odst. 1 občanského zákoníku platí, že „[k]aždý člověk má vrozená, již samotným rozumem a citem poznatelná přirozená práva, a tudíž se považuje za osobu. Zákon stanoví jen meze uplatňování přirozených práv člověka a způsob jejich ochrany.“

Podle § 81 občanského zákoníku platí, že „(1) Chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého. (2) Ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.“ Podle § 82 odst. 1 občanského zákoníku platí, že „[č]lověk, jehož osobnost byla dotčena, má právo domáhat se toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.“

V tomto případě Instituce blokaci Účtu již zrušila, takže pokud by se jednalo o zásah do přirozených práv Navrhovatele, bylo od něj již bylo upuštěno (a Navrhovatel se upuštění od neoprávněného zásahu ani nedomáhá). Pokud takovým neoprávněným zásahem vznikla nemajetková újma, má Navrhovatel právo na její odčinění.

Podle § 2971 občanského zákoníku platí, že „[o]důvodňují-li to zvláštní okolnosti, za nichž škůdce způsobil újmu protiprávním činem, zejména porušil-li z hrubé nedbalosti důležitou právní povinnost, anebo způsobil-li újmu úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvláště zavrženíhodné, nahradí škůdce též nemajetkovou újmu každému, kdo způsobenou újmu důvodně pociťuje jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit.“

Ustanovení § 2971 občanského zákoníku se tedy může uplatnit tam, kde poškozenému nevznikla újma na jeho přirozených právech vymezených příkladmo v § 81 odst. 1 občanského zákoníku, ale vznikla mu újma na jiných právech. Podle § 2971 občanského zákoníku se nemajetková újma nahrazuje též jiným osobám než primárnímu poškozenému, pokud újmu důvodně pociťují jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit.

V tomto případě však může finanční arbitr posuzovat pouze újmu vzniklou samotnému Navrhovateli, neboť jiné osoby, které by případně mohly újmu jemu způsobenou pociťovat jako osobní neštěstí, nejsou s Institucí ve vztahu uživatele platebních služeb a poskytovatele platebních služeb a finanční arbitr proto není pro rozhodování sporu o jim způsobené újmě příslušný. Finanční arbitr proto neposuzoval tvrzenou újmu dalších osob, a to ani s ohledem na tvrzení Navrhovatele, že jejich újmu vnímá jako svou vlastní.

Ustanovení § 2956 a § 2971 občanského zákoníku stanoví pro náhradu nemajetkové újmy odlišné předpoklady, když podle § 2956 ve spojení s § 82 odst. 1 občanského zákoníku musí dojít k neoprávněnému zásahu do přirozeného práva, zatímco podle § 2971 občanského zákoníku musí existovat zvláštní okolnosti, za nichž škůdce způsobil nemajetkovou újmu protiprávním činem. V obou případech je však vznik nemajetkové újmy základním předpokladem pro vznik povinnosti ji odčinit.

7.5 Požadovaná náhrada újmy

Navrhovatel tvrdí, že Instituce porušila jeho základní lidské právo vlastnit majetek jako jeho přirozené právo, konkrétně jednu ze složek vlastnického práva, tj. právo s majetkem nakládat. Navrhovatel dále tvrdí, že se po dobu blokace Účtu vůbec nemohl věnovat svému podnikání, že jej

blokace Účtu velmi zasáhla a způsobila mu značný stres a pocit neštěstí, že blokace pro něho znamenala ohrožení dlouholeté snahy o překonání nepříznivého stavu, který si sám nezavinil, znamenala ohrožení jeho životních jistot na dlouhou dobu do budoucna a že Instituce u něho a vzbudila pocit nejistoty a nedůvěry nejen ve vztahu k Instituci, ale obecně k celému bankovnímu sektoru a také vůči státu.

Současně Navrhovatel tvrdí, že pokud by se o zablokování účtu dozvěděl až při použití karty k zaplacení zboží zakoupeného v supermarketu, mělo by to negativní dopad na jeho pověst, když pracuje v oblasti finančních služeb.

Po upřesnění svých nároků Navrhovatel tvrdí, ale nijak nedokládá, že k porušení jeho práva na dobrou pověst skutečně došlo.

Navrhovatel tvrdí, že *„nikdo nedokáže spravedlivě ocenit škody, které byly způsobeny uvedeným protiprávním zásahem do nemateriální oblasti poškozeného. Jak velký stres v jeho vědomí vyvolaly, jak se to promítlo do jeho zdravotního stavu (když je všeobecně známo, že stres obecně zvyšuje riziko infarktu, mrtvice, poškození nervové soustavy, atd.), jak se to promítlo do vztahu poškozeného ke státu a jeho politice atd. Individuální pocity a míra a intenzita jejich poškození je čistě individuální záležitostí poškozeného.“*

V dalších oblastech (právo na důstojnost, čest, dobrou pověst a na jméno, právo svobodné volby povolání a možnost podnikat a právo brát se o vlastní štěstí a štěstí jeho rodiny nebo lidí jemu blízkých) Navrhovatel nerozlišuje mezi zásahem do svých práv a způsobenou újmou a samotný zásah zřejmě považuje za újmu jako takovou, popř. se domnívá, že popisované jednání Instituce muselo nutně vyvolat újmu, jejíž povaha je bez dalšího zřejmá.

7.6 Náhrada nemajetkové újmy v judikatuře obecných soudů

Přiléhavé soudní rozhodnutí finanční arbitr nedohledal.

Jak ale konstatoval Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014, ve věci nemajetkové újmy způsobené zahájením trestního stíhání, když obviněný byl následně obžaloby zproštěn: *„Jak bylo již shora naznačeno, v souvislosti s prokazováním vzniku nemajetkové újmy je nesprávnou úvaha odvolacího soudu, že „sama existence rozhodnutí, které bylo pro nezákonnost zrušeno, zakládá vyvratitelnou domněnku, že jím byla dotčena osobě způsobena imateriální újma“. Naopak, v řízení je na žalobci, aby spolu s odpovědnostním titulem (např. rozhodnutím zrušeným pro nezákonnost) tvrdil a prokazoval i existenci skutečností, které lze právně kvalifikovat jako porušení konkrétního práva žalobce (např. práva na rodinný život), a vznik nemajetkové újmy (představované např. úzkostí, nepohodlím, nejistotou) vzniklé v příčinné souvislosti s danými skutečnostmi. Teprve dojde-li soud po provedeném dokazování k závěru, že odpovědnostním titulem byla porušena konkrétní práva žalobce a že v důsledku toho vznikla žalobci nemajetková újma, může se zabývat otázkami formy a případné výše zadostiučinění podle § 31a odst. 1 a 2 OdpŠk.“*

V případě práva na důstojnost, čest, dobrou pověst a na jméno, práva svobodné volby povolání a možnosti podnikat a práva brát se o vlastní štěstí a štěstí své rodiny nebo lidí jemu blízkých Navrhovatel specifikuje pouze jednání Instituce a svá práva, která tím měla Instituce porušit, nikoliv již konkrétní druh újmy, kterou tím měla Instituce způsobit. Finanční arbitr si je vědom, že mohou existovat takové druhy zásahů do přirozených práv, kdy je z povahy zásahu určitá újma zřejmá (obecné soudy takový zásah shledaly například u neoprávněného a nepřiměřeně dlouho trvajícího trestního stíhání). V tomto případě se však o takové zásahy nejedná. Není totiž na první

pohled zřejmé, jakým způsobem byla postižena důstojnost nebo čest Navrhovatele (když Instituce se vůči němu nedopustila urážlivého nebo hrubého jednání), dobrou pověst (neboť o zásahu se podle shromážděných podkladů ani nedozvěděly žádné třetí osoby), na jméno (zde již finanční arbitr nenachází způsob, jakým by se jednání Instituce mohlo dotknout práva Navrhovatele na jméno).

Stejně tak nemohlo být čistě pětidenní blokáci Účtu, bez přistoupení dalších okolností (např. nemožností realizovat zásadní obchod), které však Navrhovatel netvrdí ani nedokládá, zasaženo do práva svobodné volby povolání, možnosti podnikat a práva Navrhovatele brát se o vlastní štěstí a štěstí jeho rodiny nebo lidí jemu blízkých. Kromě toho se jednalo o blokáci částky 20.315 Kč, která nemohla být pro podnikání na finančním a realitním trhu zásadní.

Pokud jde o zásah do přirozených práv spočívající v pouhém ohrožení některých Navrhovatelem vyjmenovaných práv, nejde s přihlédnutím ke skutkovým okolnostem tohoto případu o zásah takové intenzity, aby byl s to způsobit nemajetkovou újmu. Jde totiž toliko o velmi málo pravděpodobnou hrozbu, že by Instituce mohla znovu zablokovat Účet. Z podkladů shromážděných v řízení nevyplývá, že by u Instituce vůbec došlo k neoprávněné blokáci více než dvakrát (v případě Navrhovatele a navrhovatele ze sporu projednávaného před finančním arbitrem pod sp. zn. FA/PS/181/2014). Navrhovatel seznam předložený Institucí mylně považuje za seznam osob, jejichž účty Instituce neoprávněně zablokovala, ve skutečnosti však jde o seznam osob, o jejichž účtech požadovala ■ od Instituce informace.

Navrhovatel své tvrzení, že se po dobu blokáce Účtu vůbec nemohl věnovat svému podnikání, nijak nedoložil, a to ani na výzvu finančního arbitra, aby předložil popis činností, které ode dne 21. 11. 2014 do 27. 11. 2014 uskutečnil k odstranění problému s blokáci Účtu. Navrhovatel tyto činnosti nespécifikoval tak, aby bylo možno dospět k závěru, že ho blokáce Účtu na jeho podnikání nějak omezila, když odpověděl, že dne 24. 11. 2014 sháněl informace o tom, proč Instituce Účet zablokovala, dne 25. 11. 2014 se to přibližně v 11:00 hod. dozvěděl a jednal o tom, s kým bude moci daný problém řešit, a dne 26. 11. 2014 problém řešil s ■. Navrhovatel však ani nepopsal ani nedoložil, co přesně dne 24. 11. 2014, popř. dne 25. 11. 2014 do 11:00 hod. podnikl k zjištění důvodu blokáce Účtu. Z tvrzení Navrhovatele ohledně dne 25. 11. 2014 vyplývá, že důvod blokáce zjistil, když jeho bratr obdržel Exekuční příkaz, Navrhovatel však opět nepopisuje ani nedokládá, jakým způsobem a jak dlouho „jednal o tom, s kým bude moci daný problém řešit“. Ohledně jednání na ■ Navrhovatel ani nepopisuje, jak dlouho jednání trvalo, resp. že by snad trvalo celý den, ani nedokládá, že mu byl osobně přítomen. Navrhovatel ani netvrdí, ani nedokládá, že by navštívil pobočku Instituce nebo ji telefonicky kontaktoval ihned, jak to bylo možné (tj. v pondělí ráno), což by bylo prvotním, ne-li jediným logickým postupem k zjištění důvodů blokáce a jejího odstranění. Z tvrzení Navrhovatele a předložených podkladů tak finanční arbitr nezjistil, že by se Navrhovatel nemohl po dobu blokáce věnovat svému podnikání.

Navíc by šlo v tomto případě ve skutečnosti o majetkovou újmu, tj. škodu v podobě ušlého zisku, neboť nemožnost věnovat se podnikání by měla dopad na příjem Navrhovatele, nikoliv na jeho nemajetkovou sféru.

Navrhovatel tvrdí, že mu blokáce Účtu způsobila značný stres, až duševní útrapy, které vyústily v pocit nejistoty a nedůvěry, ohrožení jeho snahy o splácení dluhů, a že se blokáce Účtu promítla do poškození jeho zdraví, ať už fyzického či psychického.

Navrhovatel tak unesl svou povinnost tvrzení, nikoli však povinnost důkazní, když vznik nemajetkové újmy ve formě enormního stresu a poškození zdraví nedoložil. Finanční arbitr v tomto

opět odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014.

Přestože Navrhovatel vznik nemajetkové újmy nedokládá, finanční arbitr se tvrzeními Navrhovatele ve vztahu ke zjištěnému skutkovému stavu detailněji zabýval.

Finanční arbitr opakuje, že se Navrhovatel o blokaci Účtu dozvěděl, když se dne 21. 11. 2014 v 18:12:09 hod. pokusil vybrat z Účtu prostřednictvím bankomatu 5.000 Kč. Protože se tento výběr nezdařil, pokusil se následně vybrat 4.000 Kč. Když se mu nepovedl ani tento výběr, učinil prostřednictvím bankomatu dotaz na zůstatek a zjistil, že disponibilní zůstatek je 0 Kč. Přihlásil se proto do internetového bankovníctví, kde si zkontroloval zůstatek Účtu, pohyby na Účtu a informace o Účtu. Zjistil tak, že s Účtem nemůže disponovat, a odeslal Instituci dotaz, proč tomu tak je.

Navrhovatel se pak do internetového bankovníctví přihlásil téhož dne v 20:13:50 hod.; během víkendu, kdy s prostředky na Účtu nemohl disponovat, se však poté již do internetového bankovníctví nepřihlásil. Do internetového bankovníctví se přihlásil v pondělí 24. 11. 2014 v 9:43:28 hod. Do doby zjištění důvodu blokace (tj., jak tvrdí Navrhovatel, do dne 25. 11. 2014), se již Navrhovatel do internetového bankovníctví nepřihlásil, když se do něho přihlásil až dne 26. 11. 2014 v 8:57:48 hod. a v 10:45:13 hod.

V pondělí 24. 11. 2014 Navrhovatel, který byl podle svého tvrzení ve velkém stresu a obavách o své peněžní prostředky a navíc od Instituce dosud neměl odpověď na svou zprávu, podle svého tvrzení sháněl informace o tom, proč Instituce Účet zablokovala. Není však zřejmé, jakým způsobem tyto informace sháněl, neboť netvrdí ani nedokládá, že by kontaktoval Instituci telefonicky či navštívil její pobočku, aby dostal potřebné informace přímo od ní a okamžitě. Navrhovatel tak neučinil ani následující dva dny, během kterých, jak tvrdí, se o důvodu blokace dozvěděl a řešil ji s ■■■.

Chování Navrhovatele, tak jak ho finanční arbitr zjistil ze shromážděných podkladů, a jeho vlastní tvrzení tedy nesvědčí o tom, že by Navrhovatel byl ve stresu, který otrásl jeho životními jistotami. Pokud by tomu tak bylo, Navrhovatel by v nejbližším možném termínu, tj. v pondělí 24. 11. 2014 ráno, kontaktoval Instituci telefonicky (Navrhovatel si s Institucí v čl. XVIII. „Některé informace o platebních službách“, bodu 7. Podmínek vedení účtů dohodl, že „Klient může komunikovat se bankou písemným (korespondenčně), telefonickým nebo elektronickým (email, internetbanking) způsobem, pokud to není v konkrétním případě vyloučeno.“) anebo osobně a dožadoval se odblokování Účtu, a současně by poukázal na to, jak ho vzniklá situace psychicky zatěžuje. Finanční arbitr zjistil z webových stránek Instituce, že její infolinka je v provozu od pondělí do pátku od 9:00 hod. do 17:00 hod.; Navrhovatel tak infolinku Instituce nemohl využít ihned po zjištění blokace Účtu. Navrhovatel místo toho pouze zaslal Instituci v pátek 21. 11. 2014 krátkou zprávu prostřednictvím internetového bankovníctví, přičemž z této zprávy nevyplývá, že by Navrhovatel podléhal velkému stresu. Navrhovatel se ve zprávě předně o žádném stresu nezmiňuje a sepsal ji zdvořilým a neutrálním slohem. Ani do internetového bankovníctví se Navrhovatel v době blokace Účtu nijak často a pravidelně nehlásil, jak by se dalo očekávat od osoby, kterou velmi stresuje, že neví, proč nemůže disponovat s peněžními prostředky na svém účtu, a která očekává odpověď banky na svůj dotaz.

Navíc, Instituce peněžní prostředky na Účtu blokovala po dobu 120 hodin a 17 minut, z toho Navrhovatel nemohl provádět žádné platební transakce po dobu 71 hodin, převážně během víkendu. Finanční arbitr nepovažuje samotnou blokaci účtu, resp. části peněžních prostředků na něm, po tuto dobu za způsobitou způsobit bez dalšího takový stres, jak popisuje Navrhovatel (tedy v podstatě otrásení základních životních jistot, které se promítlo až do zdravotního stavu Navrhovatele). Určitá

míra stresu se totiž v každodenním životě nevyhnutelně vyskytuje. Blokace Účtu by sice mohla za přistoupení dalších, specifických okolností způsobit vyšší stres (např. pokud by se Navrhovatel ocitl bez prostředků na základní potraviny bez možnosti obstarat si je zápůjčkou), v tomto případě však Navrhovatel žádné takové další specifické skutečnosti netvrdí ani nedokládá, a ani finanční arbitr existenci takových okolností nezjistil. Naopak ze zjištěných skutkových okolností vyplývá, že Navrhovatel v době blokace Účtu žádnou psychickou újmu nepociťoval a že teprve následně dovedl její vznik a požadoval po Instituci její náhradu.

To, že Navrhovatel postupně rozšiřuje jak okruh svých práv, do kterých Instituce měla blokací Účtu zasáhnout, tak výši zadostiučinění, které požaduje, zpochybňuje objektivnost a přiměřenost požadavku na náhradu skutečné, reálně vzniklé újmy.

I v případě, že by Navrhovatel vznik nemajetkové újmy doložil, výše zadostiučinění by v tomto případě musela být výrazně nižší, než Navrhovatel požaduje.

Finanční arbitr pro takový případ zná judikaturu Nejvyššího soudu, který ve svém rozsudku ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014, konstatoval: „*V řízení je to žalobce, kdo žalobou uplatňuje nárok na zaplacení peněžité částky, kterou považuje za přiměřené zadostiučinění. Aby zadostiučinění bylo možno považovat za přiměřené, mělo by odpovídat výši přiznaného zadostiučinění v případech, které se v podstatných znacích shodují, tedy výše přiznaného zadostiučinění by se neměla bez zjevných a podstatných skutkových odlišností konkrétního případu podstatně odlišovat od zadostiučinění přiznaného v případě skutkově obdobném. Je tedy na žalobci, aby v rámci žaloby provedl srovnání (zejména na podkladě judikatury vyšších soudů či Evropského soudu pro lidská práva) s jinými případy odškodňování nemajetkové újmy vzniklé v důsledku porušení stejných práv, a není-li jich, pak i porušení jiných práv, bude-li zřejmé, že oba případy vykazují pro rozhodnutí soudu významné množství jednotlivých prvků. Bez tohoto srovnání zpravidla nebude možno učinit závěr, že právě žalobcem požadovanou částku (nebo i jakoukoliv jinou) lze považovat za přiměřené zadostiučinění, a za přiměřené zadostiučinění bude možno považovat konstatování porušení práva podle § 31a odst. 2 OdpŠk.*“ Navrhovatel při stanovení „základní sazby“ náhrady vyšel ze sazby 20.000 Kč přiznané jeho zástupci jako sazby za jeden rok nepřiměřené délky soudního řízení, avšak neuvedl žádné jednotící prvky ve vztahu k tomuto případu, když se soustředil spíše na prvky oba případy odlišující. Navíc, blokace Účtu trvala 5 dní; i kdyby proto finanční arbitr přihlédl k argumentu, že je potřeba tuto sazbu použít a navíc zvýšit na 35.000 Kč, stále šlo o sazbu roční, za pět dní by tak i při této sazbě musela Navrhovateli náležet jen poměrná část, tj. 5 x 95,90 Kč, tedy 479,50 Kč.

Finanční arbitr odkazuje také na rozhodnutí, ve kterém se Nejvyšší soud zabýval náhradou újmy za zásah do přirozených práv – neoprávněnou vazbu. Jak konstatuje Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 22. 4. 2015, sp. zn. 30 Cdo 5237/2014: „*Ustálená judikatura dovolacího soudu považuje pro stanovení výše přiměřeného zadostiučinění při omezení osobní svobody v trestním řízení za rozhodná kritéria povahu trestní věci, celkovou délku omezení osobní svobody a následky v osobní sféře poškozené osoby. ... Vycházejí z úrovně odškodnění jednotlivých evropských států, jakož i ze životní úrovně v České republice, dospívá k závěru, že adekvátním odškodněním je částka v rozmezí 500,- Kč až 1.500,- Kč za jeden den trvání omezení osobní svobody (vazby). K tomuto rozmezí je však nutno přistupovat pouze jako k orientačnímu s tím, že podléhá toliko úvaze soudu v konkrétním případě, k jaké částce dospěje. Judikatura ji uvádí jen z důvodů zabránění extrémnímu poskytování zcela zjevně neodůvodnitelně nepřiměřeně nízkých či naopak zcela zjevně nepřiměřeně vysokých odškodnění.*“

Je-li tedy v případě vazby zpravidla adekvátním odškodněním částka mezi 500 Kč a 1.500 Kč za den, nemůže být v případě pětidenní blokace Účtu adekvátní částka 1.714.000 Kč, které by se jinak dosáhlo přibližně za 3 až 9 let vazby. Ani Navrhovatelem provedené sčítání jednotlivých náhrad podle počtu zásahů a počtu porušených práv neobstojí, neboť v případě vazby jde bezpochyby také o souběh zasažených práv (práva na svobodu, nedotknutelnost soukromí, práva na rodinný život, atd.), přesto je základní sazba stanovena jednotně za všechny tyto zásahy dohromady. Nepřiměřenost požadavku Navrhovatele je patrná i při srovnání výše požadovaného zadostiučinění za pětidenní blokaci účtu s teprve nedávno zrušenou úpravou náhrady újmy za usmrcení blízké osoby podle § 444 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., která byla v závislosti na příbuzenském stupni vyčíslena v rozmezí 85.000 Kč až 240.000 Kč.

7.7 Pokus o smírné řešení sporu

Pokud jde o zvyšování požadavků na náhradu v závislosti na postoji Instituce, tj. že neupravila své programové vybavení tak, jak Navrhovatel požaduje, pak finanční arbitr konstatuje, že žádný právní předpis neukládá Instituci, aby exekuční příkazy zpracovávala s pomocí speciálního počítačového programu, natož potom programu, do kterého je nutno opsat všechny podstatné údaje z exekučního příkazu. Požadavek na vyčíslení a doložení majetkové újmy (škody) pak není nijak neopodstatněným, když Navrhovateli skutečně mohla vzniknout škoda, kterou doložit lze (např. jako úrok z peněžních prostředků, které si v důsledku nedostupnosti vlastních prostředků musel opatřit jinak).

Poskytnutí náhrady ve výši 1.000 Kč, ke které v průběhu řízení Instituce přistoupila, nepovažuje finanční arbitr v tomto případě za neadekvátní výši náhrady.

8. K výroku rozhodnutí

Finanční arbitr nedovojuje, že blokací peněžních prostředků na platebním účtu na základě právně vadného exekučního příkazu by nemohlo dojít ke vzniku nemajetkové újmy. Není však jejím automatickým důsledkem, vždy bude záležet na okolnostech konkrétního případu. V tomto případě však Navrhovatel nedoložil a ani finanční arbitr nezjistil žádné okolnosti, ze kterých by skutečný vznik nemajetkové újmy vyplýval.

Finanční arbitr proto uzavírá, že Navrhovateli žádná nemajetková újma nevznikla. Nebyl tak naplněn jeden ze základních předpokladů vzniku odpovědnosti za nemajetkovou újmu jak podle § 2956 občanského zákoníku, tak podle § 2971 občanského zákoníku a finanční arbitr proto nemohl na daný případ použít ani jedno z těchto ustanovení. Další předpoklady vzniku odpovědnosti tak nezkoumal.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í :

Proti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námitky se lze vzdát. Včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci.

V Praze dne 25. 7. 2016

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitř